

شما به‌سبب ۸ خصلت خیانت کرده است. (سفینهالبحار، ج ۳، ص ۴۲۵) پس اگر احساس می‌کنیم که مستجاب نشده، سبب عدم استجابت را باید در خود جستجو کنیم.

۷.اخلاق خوب

حضرت فرمود: هرکس در این ماه اخلاق خود را نیکو کند، این عمل برایش راهی برای عبور از پل صراط در آخرت می‌شود.

۸.قطع رحم

صله رحم در اسلام و روایات فراوان مورد سفارش و تأکید واقع شده است و نقطه مقابل آن، قطع رحم است. بر اساس گفته رسول‌خداﷺ کسی که در این ماه قطع رحم کند، در روز قیامت رحمت خدا از او قطع خواهد شد. این بیان نشان‌گر اجتماعی‌بودن دین اسلام و دوری آن از رهبانیت است.

۹.دروود فرستادن بر رسول‌خداﷺ

از چیزهایی که در احادیث فراوان بر آن تأکید شده، درود فرستادن بر نبی مکرم اسلامﷺ است: «ومن اکثر فیه من الصلاه علیّ ثقل الله میزانه یوما تخف الموازین»؛ کسی که در این ماه زیاد بر من صلوات بفرستد، در روز قیامت که میزان‌های اعمال سبک است، میزان اعمالش سنگین خواهد شد.

۱۰.اهمیت تلاوت قرآن

حضرت فرمود: کسی که در این ماه یک آیه تلاوت کند، خداوند به او اجر و پاداش ختم قرآن را عنایت می‌فرماید.

۱۱.بهترین عمل در این ماه

امیرمؤمنانؓ که پای منبر رسول‌خداﷺ نشست‌ه بود، پرسید: یا رسول‌الله! چه چیزی در این ماه افضل است؟ حضرت فرمود: «الورع عن محارم‌الله» بهترین عمل در این ماه، دوری جستن از محرّمات الهی است. حضرت مجسمه و تندیس تقوای الهی است. این پاسخ رسول‌خداﷺ گرچه خطاب به امیرمؤمنانؓ بود؛ ولی مخاطب آن همه افراد جامعه هستند تا زندگی خود را به‌دور از انواع معاصی تنظیم کنند.

۱۲.گریه بر شهید محراب

امیرالمؤمنینؓ می‌فرماید: سپس رسول‌خداﷺ گریه کرد؛ از علت آن پرسیدم. حضرت فرمود: گریه‌ام برای شماست؛ به‌خاطر آن ضربتی که اشقی‌الاولین بر شما وارد می‌کند. حضرت فرمود: آیا این ضربت و شهادت سلامت دینم را تأمین می‌کند؟ رسول‌خدا فرمود: بله (فی سلامة من دینک). این جمله را قبلاً امیرالمؤمنینؓ در لیلۃ‌المبیت هم فرمود که آیا خوابیدن من در بستر شما، موجب سلامت دینم خواهد شد؟ حضرت فرمود: بله. سلامت دین چقدر برای امیرالمؤمنینؓ اهمیت دارد. اینکه این دین امروز به دست ما رسیده، با فداکاری‌های آن حضرت بوده است. سپس رسول‌خداﷺ مسأله امامت و جانشینی آن حضرت را عنوان کرد: هرکس امامت تو را انکار کند، نبوت مرا انکار کرده است؛ ای علی! تو وصی و پدر فرزندانم و همسر دخترم و جانشین من برای اتمم هستی؛ قسم به خدایی که مرا به نبوت مبعوث کرد و بهترین افراد قرار داد، تو حجت خدا بر خلق هستی.

حجت در لغت به‌معنای دلیل و راه آمده؛ یعنی راه رسیدن به توحید الهی امیرالمؤمنینؓ است. حال چه شد که پس از رحلت جانشوز نبی مکرم اسلامﷺ، جامعه از این حجت استفاده نکرد و به سقیفه بنی‌ساعده رو آورد، وقت دیگری را می‌طلبد. «السلام علیه یوم ولد ویوم استشهد ویوم بیعت حیا»

روحانیت شیعه و وظایف خطیر آن

به‌بهانه سالروز صدور «منشور روحانیت» از سوی امام خمینی ^{رحمة الله علیه}

علیرضا مکتب‌دار پژوهش‌گر حوزه

روحانیت شیعه، به‌عنوان یکی از ارکان اصلی هدایت دینی و اجتماعی، همواره نقشی بی‌بدیل در حیات مذهبی و سیاسی جوامع اسلامی ایفاکرده است. این نهاد، با بهره‌گیری از آموزه‌های قرآن، سنت پیامبر اکرم ^{صلی الله علیه و آله} و راهنمایی ائمه اطهار ^{علیهم السلام} در طول تاریخ اسلام و تشیع، سنگر دفاع از دین و معنویت بوده و در برابر انحرافات و همه‌ج‌های بیگانگان ایستادگی کرده است. متن ارزشمند «منشور روحانیت» از امام خمینی ^{رحمة الله علیه}، به‌خوبی جایگاه، رسالت و چالش‌های پیش روی روحانیت شیعه را ترسیم کرده و وظایف خطیر این قشر را در عصر حاضر یادآوری می‌کند.

هر دو ابزار زور و خدعه استفاده می‌کنند. روحانیت شیعه باید هوشیار باشد و با حفظ اتحاد و همبستگی، از نفوذ دشمنان جلوگیری کند.

۵.تربیت نسل آینده

روحانیت، علاوه بر هدایت دینی و سیاسی، وظیفه تربیت طلاب و عالمان دین‌باور و متعهد را نیز بر عهده دارد. امام خمینی ^{رحمة الله علیه} تأکید می‌کنند که طلاب باید علاوه بر علم‌آموزی، تقوا، زهد و اخلاص را سرلوحه زندگی خود قرار دهند و برای خدمت به مردم آماده باشند.

• چالش‌های پیش روی روحانیت

امام خمینی ^{رحمة الله علیه} در «منشور روحانیت»، به چالش‌های متعددی که روحانیت شیعه با آن روبه‌رو است، اشاره می‌کنند. از جمله این چالش‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. **تهاجم فرهنگی و تبلیغات استعماری:** دشمنان اسلام همواره تلاش کرده‌اند، با تبلیغات منفی، چهره روحانیت را تخریب کنند و مردم را نسبت به این قشر بدبین نمایند.
۲. **نفوذ تفکرات انحرافی:** تحجرگرایان و مقدس‌نمایان، با تبلیغ اسلام آمریکایی و جدایی دین از سیاست، سعی در انحراف مسیر روحانیت دارند.

۳. **توسعه شبهات در فضای فکری جامعه:** روحانیت باید آمادگی علمی و فکری لازم برای پاسخ‌گویی به شبهات و ابهامات دینی مردم را داشته باشد.

روحانیت شیعه، به‌عنوان وارثان رسالت انبیا و ائمه معصومین ^{علیهم السلام}، همواره در خط مقدم مبارزه با ظلم و انحراف ایستاده است. وظیفه این قشر، حفظ اصالت اسلام ناب محمدی ^{صلی الله علیه و آله}، هدایت جامعه و مقابله با چالش‌هایی است که از سوی دشمنان داخلی و خارجی بر دین وارد می‌شود. امام خمینی ^{رحمة الله علیه}، در «منشور روحانیت»، با تبیین جایگاه و رسالت روحانیت، نه‌تنها بر اهمیت این نهاد تأکید می‌کنند؛ بلکه هشدار می‌دهند که غفلت از وظایف، می‌تواند به انحراف و تضعیف اسلام منجر شود؛ از این‌رو، روحانیت شیعه باید با حفظ اتحاد، پویایی در اجتهاد و حضور فعال در همه عرصه‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی، رسالت الهی خود را به بهترین شکل ممکن به انجام برساند.

ماه رمضان، ماه ضیافت الهی است. درهای رحمت الهی به روی همه بندگان باز است و همگان می‌توانند، از فیوضات این ماه پربرکت بهره‌مند شوند. رسول‌خداﷺ قبل از فرارسیدن این ماه، برای مردم خطبه‌ای ایراد فرمود. در این نوشتار به گوشه‌هایی از آن به‌عنوان گوه‌رهای معرفتی اشاراتی خواهیم داشت.

• سند خطبه شعبانیه

شیخ صدوق ^{رحمة الله علیه} متوفی ۳۸۱ ه‍.ق در کتاب عیون اخبارالرضا ^{علیه السلام} (ج ۱، ص ۲۳) آن را با سندی از علی‌بن حسن‌بن فضال از پدرش از امام رضا ^{علیه السلام} از پدران‌ش از امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} نقل کرده است. (وسایل‌الشیعه، ج ۱۰ ص ۳۱۳)

۱. آمدن این ماه همراه با برکت و رحمت و مغفرت

وجود مبارک امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} می‌گوید که رسول‌خداﷺ فرمود: این ماه به سوی شما آمده، با سه ویژگی از ویژگی‌های پروردگار: برکت، رحمت و مغفرت. اضافه شهر به الله در «شهرالله» دلیل بر عظمت رمضان است؛ همانند بیت‌الله، عبدالله و روح‌الله. برکات در لغت به‌معنی زیادی و فزونی است. (لسان‌اللسان ج ۱، ص ۸۰) همه اعمال در این ماه، از برکت مضاعف برخوردار است. رحمت و مغفرت الهی در این ایام کاملاً روشن است؛ رحمتی که وسعتش هر شیشی را شامل می‌شود و مغفرتی که هر بنده‌ای را در بر می‌گیرد و هیچ ماهی در سال با چنین ویژگی‌هایی وجود ندارد.

۲. افضل الشهور

حضرت فرمود: این ماه نزد خدا از بهترین ماه‌ها و روزهایش بهترین روزها و شبهایش بهترین شب‌ها و ساعاتش بهترین ساعات است. برخی بر این عقیده‌اند که هیچ تفاوتی میان روزها و شب‌ها و ساعات وجود ندارد؛ درحالی‌که تفاوت در میان مخلوقات الهی گاهی ذاتی است و گاهی هم عرضی است. با مراجعه به سوره قمر آیه ۱۹ و سوره فصلت آیه ۱۶ و سوره فلق آیات ۳ و ۴ تفاوت در روزها و انسان‌ها و مخلوقات الهی روشن می‌شود. توجه به تعبیری همچون «فی یوم نحس» و یا «ایام نحسات» و همچنین «من شر ما خلق» ما را به این تفاوت‌ها هدایت می‌کند.

حال این سؤال مطرح می‌شود که چه چیزی در این ماه واقع شده است که در ماه‌های دیگر نیست و سبب تمایز این ماه از سایر ماه‌ها شده است. مهمترین چیزی که در این ماه اتفاق افتاده، نزول وحی الهی و مشتمل‌بودن آن بر لیلۃ‌القدر است و همین دو امر مهم برای برتری این ماه بر ماه‌های دیگر کفایت می‌کند.

۳. دعوت به ضیافت الهی

در فراز دیگری از این خطبه چنین آمده که «دعیتم فیه الی ضیافۃ‌الله»؛ در اینجا ضیافت به الله اضافه شده است که دلیل بر اهمیت مضاعف و الهی‌بودن ضیافت است. در این ضیافت دعوت‌کننده، خدا و دعوت‌شونده، بنده اوست. هنگامی که کسی، دیگری را به مهمانی دعوت می‌کند، یعنی او را دوست دارد؛ بنابراین در این ضیافت، پروردگار بندگانش را دوست دارد. در این میزبانی الهی باید آداب مهمانی کاملاً رعایت گردد. دعوت‌کننده با دعوت‌کنندگان دیگر تفاوت جوهری دارد. رحیم، غفار، ثواب، غنی، مطلق، رزاق و رب‌العالمین، تنها گوشه‌ای از

• نقش تاریخی روحانیت در حفظ اسلام ناب

روحانیت شیعه از آغاز، پاسدار وحی و رسالت بوده است. این قشر، با تحمل سختی‌ها و گذر از آزمون‌های سنگین، همواره در صف اول مبارزه با طاغوت‌ها و دشمنان دین قرار داشته است. امام خمینی ^{رحمة الله علیه} در توصیف این نقش تاریخی می‌فرمایند: «سلام بر حماسه‌سازان همیشه جاوید روحانیت که رساله علمیه و علمیه خود را به دم شهادت و مرکب خون نوشته‌اند....»

روحانیون شیعه، نه‌تنها در میدان علم و اجتهاد، بلکه در عرصه‌های جهاد و مبارزه نیز حضور پررنگی داشته‌اند. تاریخ تشیع مملو از نام‌هایی است که برای دفاع از دین، جان خود را فدای اسلام کردند. شهدای حوزه‌های علمیه، به‌ویژه در دوران انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، نمونه‌های بارزی از این ایثارگری هستند.

• وظایف خطیر روحانیت در عصر حاضر

امام خمینی ^{رحمة الله علیه} در «منشور روحانیت» با تأکید بر رسالت عظیم روحانیت، وظایف خطیر این قشر را در عصر حاضر برمی‌شمرند. ایشان به‌ویژه به چند وظیفه مهم اشاره می‌کنند:

۱. مقابله با تحجّر و مقدس‌نمایی

یکی از بزرگ‌ترین خطراتی که روحانیت را تهدید می‌کند، تحجر و انحراف از مسیر اصلی است. امام خمینی ^{رحمة الله علیه} در این باره هشدار می‌دهند: «خطر تحجرگرایان و مقدس‌نمایان